

BỘ QUỐC PHÒNG
HỌC VIỆN KHOA HỌC QUÂN SỰ

KỶ YẾU HỘI THẢO KHOA HỌC

ĐỀ TÀI CẤP QUỐC GIA

Mã số: KX.04.38/21-25

Những điều chỉnh chiến lược của các nước lớn trong bối cảnh mới,
sự tác động và định hướng chính sách của Việt Nam
(Lần thứ hai)

**ỨNG PHÓ CỦA CÁC NƯỚC
TRƯỚC SỰ ĐIỀU CHỈNH CHIẾN LƯỢC CỦA CÁC NƯỚC LỚN
VÀ BÀI HỌC RÚT RA ĐỐI VỚI VIỆT NAM**

THỪA THIÊN HUỆ - 2023

MỤC LỤC

PHÁT BIỂU ĐỀ DẪN HỘI THẢO	11
<i>Thiếu tướng, TS. Nguyễn Đức Lợi</i>	
1. CỤC DIỆN THẾ GIỚI HÌNH THÀNH SAU XUNG ĐỘT NGA - UKRAINE VÀ HÀM Ý CHÍNH SÁCH ĐỐI VỚI VIỆT NAM	15
<i>TS. Nguyễn Hùng Vương PGS, TS. Trần Xuân Hiệp</i>	
2. NHỮNG ĐIỀU CHỈNH CHIẾN LƯỢC ĐỐI VỚI ĐÔNG NAM Á CỦA CÁC NƯỚC LỚN TỪ 2016 ĐẾN NAY, TÁC ĐỘNG VÀ HÀM Ý CHÍNH SÁCH ĐỐI VỚI VIỆT NAM	26
<i>PGS, TS. Nguyễn Văn Lan</i>	
3. TẬP HỢP LỰC LƯỢNG MỚI TRONG KHU VỰC CHÂU Á - THÁI BÌNH DƯƠNG, TÁC ĐỘNG VÀ HÀM Ý CHÍNH SÁCH CỦA VIỆT NAM	40
<i>PGS, TS. Nguyễn Tất Thắng TS. Nguyễn Đình Cơ</i>	
4. CẠNH TRANH CHIẾN LƯỢC GIỮA CÁC NƯỚC LỚN TỪ GÓC NHÌN ĐỊA CHÍNH TRỊ	54
<i>Đại tá, TS. Bùi Kim Chuyên</i>	
5. NHỮNG ĐIỀU CHỈNH CHIẾN LƯỢC ĐỐI VỚI KHU VỰC CHÂU Á - THÁI BÌNH DƯƠNG CỦA CÁC NƯỚC LỚN TỪ 2016 ĐẾN NAY, TÁC ĐỘNG VÀ HÀM Ý CHÍNH SÁCH ĐỐI VỚI VIỆT NAM	67
<i>TS. Chúc Bá Tuyên</i>	
5. ĐIỀU CHỈNH CHIẾN LƯỢC CỦA ANH ĐỐI VỚI KHU VỰC ĐÔNG NAM Á SAU SỰ KIỆN BREXIT VÀ TÁC ĐỘNG ĐẾN VIỆT NAM	83
<i>TS. Dương Thị Thúy Hiền</i>	

19. ĐỐI SÁCH CỦA CAMPUCHIA TRƯỚC SỰ ĐIỀU CHỈNH CHIẾN LƯỢC CỦA CÁC NƯỚC LỚN TRONG THỜI GIAN GẦN ĐÂY, VẤN ĐỀ RÚT RA VỚI VIỆT NAM 307
TS. Trần Thị Tâm
20. ĐỐI SÁCH CỦA MYANMAR TRƯỚC SỰ ĐIỀU CHỈNH CHIẾN LƯỢC CỦA CÁC NƯỚC LỚN VÀ BÀI HỌC ĐẶT RA ĐỐI VỚI VIỆT NAM 326
TS. Nguyễn Tuấn Bình
PGS, TS. Nguyễn Tất Thắng
21. ĐỐI SÁCH CỦA MALAYSIA DƯỚI THỜI THỦ TƯỚNG NAJIBN RAZAK TRƯỚC SỰ ĐIỀU CHỈNH CHIẾN LƯỢC CỦA CÁC NƯỚC LỚN BÀI HỌC ĐẶT RA ĐỐI VỚI VIỆT NAM 342
Ths. Nguyễn Thị Phương Thảo
22. ĐỐI SÁCH CỦA SINGAPORE TRƯỚC SỰ ĐIỀU CHỈNH CHIẾN LƯỢC CỦA CÁC NƯỚC LỚN, BÀI HỌC RÚT RA CHO VIỆT NAM 359
TS. Lê Vũ Trường Giang
23. ĐỐI SÁCH CỦA PHILIPPINES TRƯỚC SỰ ĐIỀU CHỈNH SÁCH CỦA CÁC NƯỚC LỚN TRONG THỜI GIAN GẦN ĐÂY, VẤN ĐỀ RÚT RA ĐỐI VỚI VIỆT NAM 383
TS. Dương Quang Hiệp
ThS. Trần Thái Bảo
24. ĐỐI SÁCH CỦA MYANMAR TRƯỚC SỰ ĐIỀU CHỈNH CHIẾN LƯỢC CỦA CÁC NƯỚC LỚN (2016 - 2022) 399
ThS. Nguyễn Văn Tuấn
ThS. Lê Văn Trường An

ĐỐI SÁCH CỦA PHILIPPINES TRƯỚC SỰ ĐIỀU CHỈNH SÁCH CỦA CÁC NƯỚC LỚN TRONG THỜI GIAN GẦN ĐÂY, VẤN ĐỀ RÚT RA ĐỐI VỚI VIỆT NAM

TS. Dương Quang Hiệp*

ThS. Trần Thái Bảo

Trong hai thập niên đầu thế kỷ XXI, khu vực châu Á - Thái Bình Dương, nơi Philippines đứng chân, đã chứng kiến sự thay đổi nhanh chóng về nhiều mặt, trong đó có sự điều chỉnh chính sách của các nước lớn. Mỹ liên tục điều chỉnh chính sách từ xoay trục, hướng trọng tâm chính sách đến khu vực châu Á - Thái Bình Dương đến thực hiện chính sách Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do và rộng mở nhằm bảo vệ lợi ích và ảnh hưởng của Mỹ trong vùng. Với Trung Quốc, sự tăng trưởng kinh tế mạnh mẽ trong những năm 2010 đã giúp nước này vượt qua Nhật Bản để trở thành nền kinh tế lớn thứ hai thế giới sau Mỹ. Điều này đã thu hút sự quan tâm của các nước trong khu vực tìm kiếm cơ hội từ sự phát triển Trung Quốc. Đồng thời, Trung Quốc cũng đã bắt đầu vươn ra thế giới bằng các sáng kiến và chính sách kết nối kinh tế - thương mại trong khu vực và toàn cầu. Với tư cách là một trong những đồng minh thân cận của Mỹ tại châu Á và là nước láng giềng của Trung Quốc trong khu vực, Philippines chịu tác động lớn từ sự điều chỉnh chính sách của cả Trung Quốc lẫn Mỹ. Bài viết này sẽ tập trung làm rõ đối sách của Philippines trước sự điều chỉnh chính sách của Trung Quốc và Mỹ, từ đó rút ra một số hàm ý chính sách cho Việt Nam.

1. Sự điều chỉnh chính sách của Trung Quốc và Mỹ trong hai thập niên đầu thế kỷ XXI

1.1. Sự điều chỉnh chính sách của Trung Quốc

Bước vào thế kỷ XXI, công cuộc cải cách mở cửa của Trung Quốc đã thu được những thành tựu rực rỡ. Trên cơ sở những thành tựu phát triển đó, Đại hội 16, Đảng Cộng sản Trung Quốc họp tháng 11/2002 đã đề ra chiến lược phát triển hòa bình. Để đạt được mục tiêu này, Trung Quốc chủ trương xây dựng xã hội khá giả toàn diện, lấy đó làm cơ sở cho việc nâng cao vị thế quốc tế của Trung Quốc. Về phương diện đối ngoại, Trung Quốc dần dần từ bỏ phương châm “giấu mình chờ thời”, để tham gia tích cực vào các công việc khu vực và quốc tế. Chủ trương mới này được phản ánh rõ trong đường lối đối ngoại “tích cực thúc đẩy đa cực

* Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế.

hóa thế giới, thúc đẩy chung sống hoà bình, hoà hợp giữa các lực lượng, duy trì sự ổn định trong cộng đồng quốc tế; tích cực thúc đẩy toàn cầu hóa kinh tế phát triển theo hướng có lợi cho sự phồn vinh chung, giành cái lợi, tránh cái hại, làm cho các nước, nhất là các nước đang phát triển, đều được hưởng lợi” do Đại hội 16, Đảng Cộng sản Trung Quốc đề ra².

Chiến lược trỗi dậy hòa bình của Trung Quốc không chỉ nhằm vào mục tiêu “chấn hưng Trung Hoa” mà còn nhằm biến Trung Quốc thành một cường quốc toàn cầu. Nhưng khi Trung Quốc triển khai chiến lược trỗi dậy hòa bình cũng là lúc các cường quốc phương Tây nhận thức rõ hơn những thách thức mà nước này có thể đặt ra đối với ảnh hưởng và quyền lợi của họ. Chính sách bao vây, kiểm chế Trung Quốc đã được Mỹ, Nhật Bản ráo riết thực hiện từ đầu thế kỷ XXI. Để vượt qua sự kiểm chế đó, một mặt Trung Quốc tích cực tham gia vào các cơ chế đa phương về chính trị- an ninh và kinh tế toàn cầu, mặt khác, họ thắt chặt quan hệ với Nga ở phía Bắc và tăng cường quan hệ với ASEAN ở phía Nam.

Mục tiêu mà Trung Quốc theo đuổi trong quan hệ với ASEAN từ đầu thế kỷ XXI tới nay là giữ vững và mở rộng hơn nữa ảnh hưởng ở Đông Nam Á.

Để đạt được mục tiêu đó, Trung Quốc đã điều chỉnh chính sách đối với ASEAN. Chính sách ASEAN mới của Trung Quốc được phản ánh trong bài phát biểu nhan đề “Làm việc cùng nhau để hướng tới giai đoạn mới trong quan hệ ASEAN - Trung Quốc” của Thủ tướng Chu Dung Cơ tại Hội nghị thượng đỉnh ASEAN - Trung Quốc lần thứ 5, ngày 16/11/2001. Trong bài phát biểu đó, Thủ tướng Chu Dung Cơ cam kết “Chính phủ Trung Quốc tuân thủ chặt chẽ chính sách làm sâu sắc hơn các quan hệ hữu nghị và láng giềng tốt với các nước ASEAN”. Ông cũng đưa ra một vài đề nghị như xác định các lĩnh vực ưu tiên trong giai đoạn đầu thế kỷ XXI: thiết lập ACFTA và tăng cường sự tin cậy là ủng hộ lẫn nhau về chính trị, nhằm thúc đẩy hợp tác song phương ASEAN - Trung Quốc.

Chính sách đối với ASEAN của Trung Quốc được Thủ tướng Ôn Gia Bảo tiếp tục phát triển và làm phong phú hơn. Ngày 8/10/2003 tại Thượng đỉnh ASEAN - Trung Quốc lần thứ 7 họp ở Bali, Thủ tướng Ôn Gia Bảo đọc một bài diễn văn nhan đề “Thúc đẩy hòa bình và thịnh vượng bằng việc làm sâu sắc hợp tác toàn phương vị” với 6 lĩnh vực mà Chính phủ Trung Quốc sẽ tập trung đẩy mạnh hợp tác với ASEAN. Đó là: 1) Cùng cố và làm sâu sắc hơn hợp tác cùng có lợi; 2) Tăng cường đối thoại chính trị để nâng cao sự tin cậy lẫn nhau; 3) Làm sâu

²Nhà xuất bản Chính trị quốc gia (2003), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XVI Đảng Cộng sản Trung Quốc*, Sách tham khảo, tr.82